

24 mei 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

de heer [naam],
geboren op [datum],
wonende te [adres],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mevrouw mr. R.W. Smit, advocaat te Amersfoort,

tegen:

(wijlen) **pater [naam]**,
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van Missionarissen van de H. Familie (MSF).

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 10 januari 2013. Op 15 maart 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Provinciale Overste van de Congregatie van Missionarissen van de H. Familie (MSF).

Op 17 april 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is niet verschenen. Hij heeft verzocht de klacht schriftelijk af te doen.

De Provinciale Overste heeft ingestemd met een schriftelijke afdoening van de klacht en is eveneens niet verschenen.

2. De klacht

- 2.1. Klager is als jongen, in zijn functie van misdienaar, door aangeklaagde misbruikt van 1957 tot 1959.
Aangeklaagde is in de [periode] werkzaam geweest als [kapelaan] van de [parochie]. Klager denkt dat het misbruik begon toen hij ongeveer elf jaar oud was. Klager ging op een dag de schaal afgeven waarop het geld lag dat was verzameld bij het rondgaan. Deze schaal diende hij af te geven in de sacristie. Klager wilde toen een stuiver of dubbeltje van de schaal afpakken om stiekem zelf te houden. Aangeklaagde zag dit en riep klager bij zich. Toen haalde aangeklaagde klager aan waarbij hij hem over zijn kruis streek. Klager moest toen ook zijn hand op het kruis van aangeklaagde leggen.

Vanaf dat moment moest klager vaker bij aangeklaagde komen Dit gebeurde gedurende ongeveer drie tot zes maanden. In deze periode moest klager dan zes tot zeven keer bij aangeklaagde komen.

Het misbruik werd iedere keer erger. Na de tweede of derde keer dat klager op bezoek kwam, moest hij de penis van aangeklaagde vasthouden. De keer daarop stopte aangeklaagde zijn vinger in de achterste van klager. Ook moest klager aangeklaagde oraal bevredigen. Klager weet niet meer precies hoe vaak het misbruik heeft plaatsgevonden. Hij denkt zes tot zeven keer, waarvan hij zo'n één tot drie keer aangeklaagde oraal moest bevredigen of een vinger bij klager in zijn achterste werd gestopt. Na ongeveer drie tot zes maanden is klager gestopt als misdienaar en hield het misbruik op.

- 2.2. Het seksueel misbruik heeft grote gevolgen voor het verdere leven van klager gehad. Hij heeft het misbruik nooit los kunnen laten. Klager vindt het heel lastig om er over te praten. De onmacht van toen kan hij geen plaats geven. Klager beschrijft het als een grote gesloten vlek die in een grote kist opgesloten zit.

Zijn hele leven gaf hij zichzelf de schuld en, omdat hij er niet mee kon leven, zocht hij vanaf zijn 15^{de} troost in de drank.

Vanaf zijn 36^{ste} of 37^{ste} belandde klager in de WAO vanwege psychische problemen en agressiviteit. Hiervoor was hij onder behandeling.

Omstreeks september 1985, hij was 38 jaar, stopte klager met drinken. Hij ging daarvoor 18 jaar lang elke week naar de AA. Hij heeft daar veel gepraat, maar praten over het misbruik lukte niet. Dat lukte wel bij een goede vriend die hij op de camping had leren kennen.

- 2.3. Klager wil erkenning van hetgeen hem in zijn jonge jaren is overkomen en een gegrondverklaring van de klacht, zodat hij zijn recht op schadevergoeding te gelde kan maken.

3. De reactie

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

De Provinciale Overste heeft in zijn reactie gesteld dat aangeklaagde lid was van de Congregatie van Missionarissen van de H. Familie (MSF), maar dat hij voor de uitoefening van zijn parochiële werkzaamheden onder het gezag van de bisschop viel.

De Provinciale Overste heeft voorts gesteld dat er twee extreme reacties mogelijk zijn op het klaagschrift van klager, met allerlei varianten daartussen.

Het ene extreem wordt gevormd door een blind geloof in alles wat in het klaagschrift en in de bijlagen staat.

Het andere extreem is een systematische ontkenning van de beweringen in het klaagschrift en in de bijlagen.

De Congregatie heeft geprobeerd om, op grond van gezond verstand, intuïtie en gevoel – iets anders was niet beschikbaar –, zich een aannemelijk beeld te vormen van wat er gebeurd is, zowel in de periode van het misbruik als daarna. Zo'n poging stuit op grote moeilijkheden, door het overlijden van aangeklaagde die nu geen inlichtingen en geen weerwoord meer kan geven, door het gebrek aan bewijs en door de onzekerheid van herinneringen van 55 jaar geleden.

De aanklacht betreft ernstige strafbare feiten. Iemand kan pas schuldig worden geacht indien zijn schuld bewezen is. De klacht van klager dient derhalve met onafhankelijke gegevens die verifieerbaar zijn te worden ondersteund.

De Klachtencommissie heeft de beoordelingsvrijheid om het aangedragen bewijs te waarderen. Alle informatie die bij de klacht is verstrekt over het misbruik komt uit één bron: de klager. Er zijn geen ondersteunende getuigenissen. Niet van andere personen dan klager en ook niet uit het Congregatie van Missionarissen van de H. Familie (MSF)- of het parochiearchief.

Het beeld dat de Congregatie probeert te vormen laat veel vragen open en is daardoor onbevredigend. Hoe men ook op de klacht reageert, elke reactie is door gebrek aan bewijs ongefundeerd en daardoor aanvechtbaar. De klacht heeft zich voorgedaan in een één op één situatie. Het is de verklaring van de klager tegen het zwijgen van de inmiddels overleden aangeklaagde. Er bestaan veel onduidelijkheden en vragen over deze klacht. De Congregatie kan dan ook de klacht van klager bevestigen noch ontkennen. Rechtvaardig zou naar het oordeel van de Congregatie zijn om twijfel niet te behandelen als zekerheid. Bij zoveel twijfel en onzekerheid als in dit geval ziet de Congregatie in elk geval geen kans om een gefundeerd, verantwoord besluit te nemen. Het is dan ook goed dat een onafhankelijke deskundige commissie een oordeel velt over de al dan niet aannemelijkheid van de klacht van klager tegen aangeklaagde.

Voor de duidelijkheid voegt de Overste toe dat de Congregatie niet beweert dat er geen misbruik heeft plaatsgevonden. Evenmin als klager kan bewijzen en duidelijk maken dat er misbruik heeft plaatsgehad, kan de Congregatie duidelijk maken en bewijzen dat er geen misbruik heeft plaatsgehad. Maar de bewijslast ligt niet bij de Congregatie. Wat de Congregatie beweert is het volgende: de mogelijkheid dat het misbruik niet, c.q. niet zó heeft plaatsgehad, is in dit geval niet uit te sluiten.

Indien aannemelijk bevonden moet worden dat aangeklaagde klager seksueel heeft misbruikt, dan is dat buitengewoon verwerpelijk en druist dit in tegen hetgeen men als religieuzen wenst na te streven. De Congregatie wenst hiervoor dan haar oprechte excuses aan te bieden en spijt te betuigen.

4. Het kerkelijke gezag

Aangeklaagde is in de [periode] werkzaam geweest als kapelaan van de [parochie] te [plaats]. Klager stelt dat hij als jongen, in zijn functie van misdienaar, misbruikt is van 1957 tot 1959 door aangeklaagde.

De Provinciale Overste heeft in zijn reactie gesteld dat aangeklaagde lid was van de Congregatie van Missionarissen van de H. Familie (MSF), maar dat aangeklaagde voor de uitoefening van zijn parochiële werkzaamheden onder het gezag van de bisschop viel.

Door [naam] is op verzoek van de voorzitter van de Klachtencommissie een notitie gemaakt, gedateerd 26 september 2012, waarin kort wordt ingegaan op de positie van de [religieus], die een bepaald [taak] verricht.

[naam] komt tot de conclusie dat religieuzen voor wat betreft het religieuze leven van hun Instituut onder het gezag van hun religieuze oversten staan. Dat betekent dat, ook al komen religieuzen door een opdracht van de Bisschop tot pastorale zorg buiten het werkterrein van hun orde onder diens gezag, zij niet aan het gezag van hun religieuze Overste worden onttrokken. Het naleven van de kuisheidsgelofte behoort tot het religieuze leven zodat in geval van seksueel misbruik de Overste als kerkelijk gezagsdrager geldt.

De Klachtencommissie deelt voornoemde conclusie en is van oordeel dat de Provinciale Overste van de Congregatie van Missionarissen van de H. Familie (MSF) in deze de religieuze gezagsdrager is.

5. De beoordeling van de klacht

- 5.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.
- 5.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.
- 5.3. Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat zij niet uitsluitend kan afgaan op de verklaring van één klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen. Kort gezegd moet de verklaring van klager dus worden gesteund door ander bewijs op grond waarvan het aannemelijk wordt dat een aangeklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik.
- 5.4. De verklaring van klager is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. In de thans voorliggende zaak zijn echter geen overtuigende feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager ondersteunen, anders dan de verklaringen van de heer [naam]. De Klachtencommissie is van oordeel dat de verklaringen van de heer [naam] niet voldoende zijn om aannemelijk te achten dat klager seksueel is misbruikt door aangeklaagde, te meer niet nu de heer [naam] in zijn verklaring niet aangeeft waaruit het misbruik zou hebben bestaan.
- 5.5. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de klacht niet gegrond kan worden verklaard, waarmee overigens bepaald niet gezegd wil zijn dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn. Mocht er in de toekomst alsnog steunbewijs beschikbaar komen dan voorziet de Procedure in de mogelijkheid om van dit advies herziening te verzoeken.

6. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciale Overste van de Congregatie van Missionarissen van de H. Familie (MSF) de klacht niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 24 mei 2013 door mevrouw mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, mr. F.J.M. Walstock en mevrouw mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.